

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 5, 2016

[Назад](#)

[Головна](#)

0 0 0 0 0 0 0 0

УДК 339.9

Л. Б. Колінець,

к. е. н., докторант кафедри міжнародної економіки,

Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль

G20 – ІНСТИТУЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВПЛИВ НА СВІТОВИЙ ФІНАНСОВИЙ ПОРЯДОК

L. B. Kolinets,

Ph.D, doctoral student of Department of International economy,

Ternopil National Economic University

G20 - INSTITUTIONAL PROBLEMS AND IMPACT ON WORLD FINANCIAL ORDER

Стаття присвячена висвітленню питання становлення G20, як органу глобального фінансового управління. Виділено причини створення G20. Розкрито етапи становлення організації. Виявлено проблеми функціонування G20, в тому числі і в інституційній сфері. Виявлено потребу в самоідентифікації G20, у виробленні ефективного механізму взаємодії країн-членів та визначенні ролі у трансформації світового фінансового порядку. Встановлено надмірне представництво Європи у функціонуванні глобальної інституційної системи, в тому числі і в G20. Запропоновано перетворити G20 з тимчасового механізму для боротьби з міжнародною фінансовою кризою в основну платформу для міжнародного економічного співробітництва, а також від тимчасового форуму в постійно діючу міжнародну організацію. Також запропоновано розширити діалоги в рамках G20 на недержавному рівні.

The article is devoted a question of G20's formation, as a body of global financial governance. It's disclosed the reasons for the creation of G20. It's detected the stages of organization. It's detected the problems of functioning of G20, including the institutional sphere. It's revealed the need for identity G20, to develop an effective mechanism of interaction between members and determining role in the transformation of the global financial order. It's established over-representation of Europe in the functioning of global institutional system, including the G20. It's proposed to convert the G20 from temporary mechanism to combat the international financial crisis to the main platform for international economic cooperation, as well as the temporary forum in a permanent international organization. Also it's proposed to expand the dialogue within the G20 on an unofficial level.

Ключові слова: *світовий фінансовий порядок, G20, світова фінансова криза, глобальне фінансове управління, фінансовий ринок.*

Keywords: *global financial order, G20, the global financial crisis, global financial governance, financial market.*

Постановка проблеми. Світова економіка за останні роки зазнала фундаментальних змін. Після Другої світової війни Сполучені Штати Америки зайняли панівну роль, як в економічній сфері, так і в сфері безпеки. Однак, у кінці 1990-х років відбулася трансформація: країни, що розвиваються зайняли ключовий простір в торгівлі і фінансах. У цей час а світовій арені появились нові гравці – Китай та Індія.

Зміна з поствоєнної системи з домінуванням США до мультиполярного світу з більш розсіяною економічною владою є очевидною. Однією з причин цього є зміна частки країн у світовому ВВП. Так, на початку 1990-х років США та інші країни G7 виробляли 51,2% світового ВВП, тоді як у 2015 їх частка зменшилася до 31.6%. За цей же період сумарний внесок у світове ВВП Китаю та Індії зріс з 7.7% до 24.3% [1].

Світова фінансова криза 2008р. внесла суттєві зміни в управління світовими фінансами та поставила світ перед викликом зміни світового фінансового порядку та створення нових інституцій міжнародного рівня. Найважливішим уроком, який можна винести з світової фінансової кризи 2008-2009рр. є те, що світова економіка є набагато більше інтегрованою, ніж декілька десятиліть тому. При цьому, фінанси, а не міжнародна торгівля, є серцевиною цієї інтеграції. Тому й виникла необхідність створення нової інституції для регулювання нових викликів, що постали перед світовою економікою внаслідок кризи 2008-09 рр. Нею й стала G20.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ролі G20 у реформуванні світових фінансів та фінансового порядку присвячено достатньо праць як вітчизняних, так і іноземних вчених. Так, Ніколас Верон у своїх публікаціях аналізує ефективність проведених G20 реформ і окреслює перспективи цієї Групи [2]. Паола Субаччі та Стефан Пікфорд розглядають проблеми світового фінансового управління, показують роль та можливості G20 його модернізації [3]. Стейсі Грант розкриває роль G20 у регулюванні світового фінансового ринку [4]. Однак, трансформація світових фінансів та фінансового порядку триває, що викликає необхідність продовження досліджень у цьому напрямку.

Цілі статті. На основі викладеного можна сформулювати наступні цілі даного дослідження:

- обґрунтувати необхідність та розкрити процес створення G20;
- оцінити результати впливу G20 глобальне фінансове управління;
- окреслити перспективи G20 та її роль у створенні світового фінансового порядку.

Основний зміст та обґрунтування отриманих наукових результатів. Група двадцяти (G20) була заснована в 1999 р у відповідь на проблеми, поставлені фінансовими кризами кінця 1990-х, зокрема Азійською фінансовою кризою. Ініціаторами створення G20 були міністри фінансів Великої Сімки (G7), які усвідомили необхідність ведення діалогу з країнами, що розвиваються з ключових питань економічної і фінансової політики. В даний час до числа країн, що входять в G20, відносяться країни G7, ЄС, а також Австралія, Аргентина, Бразилія, Індія, Росія, Індонезія, КНР, Мексика, Саудівська Аравія, Туреччина, ПАР і Південна Корея.

Група двадцяти реалізує свою діяльність у форматі міжнародних нарад міністрів фінансів і глав центральних банків, що представляють 20 економік: 19 найбільших національних економік і Європейський союз (ЄС).

У 2008 році через світову фінансову кризу, тодішній президент Франції Ніколя Саркозі і прем'єр-міністр Великої Британії Гордон Браун припустили, що G20 буде підвищено до саміту лідерів, і тодішній президент США Джордж Буш вирішив організувати його. Так, Вашингтонський саміт G20, що відбувся 15 листопада 2008 р став першою в історії «Двадцятки» зустріччю на вищому рівні.

Лідери узгодили загальні принципи реформи фінансового ринку:

- посилення прозорості та підзвітності шляхом посилення необхідного розкриття інформації про складні фінансові продукти; забезпечення повної та точної подачі інформації фірмами щодо їх фінансового стану; і вирівнювання стимулів для уникнення надмірних ризиків;
- підвищення ефективності регулювання шляхом забезпечення жорсткого контролю над кредитними рейтинговими агентствами; розумне управління ризиками; і нагляд або регулювання всіх фінансових ринків, продуктів і учасників;
- просування цілісності фінансових ринків шляхом запобігання маніпулюванню ринком і шахрайству, допомоги уникнути конфліктів інтересів, а також захисту від використання фінансової системи для підтримки тероризму, незаконного обігу наркотиків або іншої незаконної діяльності;
- зміцнення міжнародного співробітництва шляхом прийняття національних законів і нормативних актів, що б заохочували регулюючі органи бути більш послідовними, координувати та співпрацювати один з одним у всіх сегментах фінансових ринків.
- реформування міжнародних фінансових інституцій шляхом модернізації їх управління та членства, так, щоб країни з ринком, що формується і країни, що розвиваються мали більшу частку голосів і ширше представництво. Працюючи разом з ними можна буде краще визначити вразливі місця і передбачити стреси, і потім швидко діяти, щоб грати ключову роль в антикризових заходах. [5]

За всю історія G20 вже проведено 11 самітів на найвищому рівні (див. табл. 1)

Таблиця 1. Саміти G20, [6]

Рік	Місце проведення
2015	Анталія, Туреччина
2014	Брисбен, Австралія
2013	Санкт-Петербург, Російська Федерація
2012	Лос Кабос, Мексика
2011	Канни, Франція
2010	Сеул, Корея
	Торонто, Канада
2009	Пітсбург, США
	Лондон, Велика Британія
2008	Вашингтон, США

У 2016р. заплановано саміт у Китаї.

Під час перших трьох зустрічей на найвищому рівні (у Вашингтоні в листопаді 2008 р.; в Лондоні в квітні 2009 р.; у Пітсбурзі у вересні 2009 р.), деякі лідери, в тому числі Франції Ніколя Саркозі і Сполученого Королівства Гордон Браун, проводили риторику, яка запропонувала наднаціональну роль в прийнятті рішень для G20, на відміну від координуючої ролі для рішень, прийнятих окремими юрисдикціями. Також у декларації саміту в Лондоні підтримали цю риторику, включивши такі фрази, як "Глобальна криза вимагає глобального рішення" і "добробут є неподільним". Проте, коли почуття глобальної загальної і безпосередньої небезпеки, яка панувала в 2008-09рр. розсіялася, скепсис взяв гору. Останні зустрічі G20 були описані як "церковні літургії релігії, в якій ніхто вже не вірить" [2].

Однак, на нашу думку, зараз вже можна відмітити, що у G20 відчутно прогрес не тільки в технічних аспектах роботи, але з точки зору стійкого впливу на правила і процедури для перетвореного глобального порядку.

Тривалий авторитет G20 спирається на її здатності залучати ключових членів до активної діяльності; координувати основні реформи міжнародних фінансових інститутів, розробляти прозорі механізми взаємної оцінки та забезпечення узгодженості в розробці і здійсненні політики.

Однак, стає все важче забезпечити стійку увагу керівництва на управлінні інституцією, так як криза відступає, в той час як потенційний поява окремих нарад в рамках G20 (на основі загального досвіду та одностайності) додатково руйнує колективний дух форуму. Тому й виникає потреба в самоідентифікації G20, у виробленні ефективного механізму взаємодії країн-членів та визначенні ролі у трансформації світового фінансового порядку.

Дискусійним є те, чи G20 – «механізм розподілу відповідальності» чи «механізм рівної участі»? Якщо заглибитися в історію походження G20, то фактично вона є розширеною версією G7. G20 імітує модель роботи G7 і дотримується філософії її роботи. Можна навіть сказати, що створення G20 було ініційовано G7, яка також вирішила, які країни і організації мають приєднатися для утворення G20.

Концепція G7 є прикладом «механізму розподілу відповідальності». З точки зору "розширення порядку", G20 слід розглядати як продовження G7 в "розділу відповідальності." Але з точки зору країн з ринком, що формується, та країн, що розвиваються, G20 є безпрецедентною можливістю брати участь в глобальному управлінні. Вони будуть відноситися до G20 як до платформи рівної участі. Якщо строго слідувати "механізму розділу відповідальності", то G20 повинна бути актуалізованою і мати фіксоване членство, і мати ту ж міжнародну владу як G7. Група 20 повинна побудувати багаторівневу структуровану систему управління, зробити її інституціоналізованою і бюрократизованою, поступово розширити власні функції, вийшовши за межі просто саміту лідерів. Якщо ж використовувати "механізм рівної участі", то кожна зі сторін повинна мати рівне право на участь, і учасники можуть брати участь відповідно до певних правил. Рішення повинні вирішуватися шляхом голосування.

«Механізм розподілу відповідальності» чи «механізм рівної участі»? Це насправді найважливіше питання, з яким стикається G20. Відповідь на це питання визначає основні структурні проблеми, як то, якою буде позиція G20 в міжнародному порядку, яке буде членство, і який вплив воно матиме. Це також вирішує майбутнього розвитку і реформ напрямом G20. Глобальне управління стикається з небезпекою відсутності механізму проектування верхнього рівня.

Проблемною стороною G20 є ще й те, що її структура більше схожа на схему діалогу для "G7 + 12" (ЄС враховано в G7). Країни G7 взаємопов'язані між собою, з добре налагодженими зв'язками, з високими можливостями ефективного управління, в той час, як інші країни окремо ведуть перемовини з G7.

Також, фактично G20 включає в себе народи БРІКС і МІКТА (Мексика, Індонезія, Південна Корея, Туреччина та Австралія), але їх управління є набагато слабшим, ніж G7. Зв'язок між країнами БРІКС і народами МІКТА побудовані тільки через непрямі канали, як МВФ.

Ще одним цікавим аспектом, що заслуговує на увагу, є надмірне представництво Європи у функціонуванні глобальної інституційної системи, в тому числі і в G20, і, відповідно, недопредставлення інших країн, зокрема Китаю (див табл.2).

Таблиця 2. Розподіл окремих показників між регіонами, 2014, [7; 2]

	Європа	США	Китай	Інша частина Азіатсько-Тихоокеанського регіону	Решта світу
ВВП	24%	22%	12%	20%	22%
Банківські активи	43%	12%	15%	20%	10%
Фінансові активи	29%	34%	10%	17%	10%
Члени Ради з фінансової стабільності (FSB)	40%	7%	6%	24%	23%
Члени Керуючого Комітету FSB	46%	10%	2%	22%	20%
Керівні посади в глобальних організаціях	60%	7%	0%	20%	13%
Представництво в органах управління глобальних організацій	82%	18%	0%	0%	0%

Такий стан речей можна пояснити різними причинами, і не всі з них дають право звинувачувати у цьому країни Європи. Однак виникає ризик різних рівнів готовності до глобальної програми реформ в різних країнах. Навіть незважаючи на виправлення цих інституційних дисбалансів такий стан речей може привести до роз'єднання шляхом дій деяких зацікавлених сторін. Тому у найближчій перспективі варто забезпечити більшу роль країнам, що розвиваються у міжнародному управлінні. Флагманом у цьому може стати Китай.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Таким чином, на основі проведеного дослідження, можна виокремити наступні пропозиції щодо реформування G20 та посилення її ролі у створенні нового світового фінансового порядку:

1. Сприяння інституціоналізації G20 і побудова платформи з фінансового співробітництва для обслуговування глобальної реальної економіки.

G20 досі багато в чому була "тимчасовим механізмом переговорів": немає постійних інститутів, ніякої обов'язкової сили і ніяка впливу на виконання. Тому необхідно перетворити G20 з тимчасового механізму для боротьби з міжнародною фінансовою кризою в основну платформу для міжнародного економічного співробітництва, а також від тимчасового форуму в постійно діючу міжнародну організацію.

У світлі цього, G20 слід розглянути питання про створення постійного секретаріату для кращої координації між членами держав їх макроекономічної політики, фінансової політики і політики в галузі фінансового регулювання. Необхідно продумати план і графік інституціоналізації G20. Інституціоналізація G20 оновить свою роль від скоординованого стимулу зростання, від короткострокової реакції на довгострокове управління, а також від пасивної реакції на активного планування.

2. Укріплення ролі G20 за допомогою швидких дій.

G20 залишається в стадії становлення, проте необхідний подальший прогрес у проведенні реформ. Значна частина основного порядку денного Групи 20 у галузі міжнародного фінансового регулювання і координації макроекономічної політики вимагають постійної уваги. Дія то повинно залишатися швидким, якщо він повинен пройти випробування архітектурної реформи.

3. Розширення діалогів в рамках G20 на недержавному рівні.

Поряд з існуючими діалогами, такими як Думаї 20 (T20), Бізнес 20 (B20), Civil 20 (C20) і Молодь 20 (Y 20), варто створити Університет 20 (U20) з участю університетів, директорів шкіл і Фінанси 20 (F20), де б взяли участь фінансові лідери.

4. Узгодження інтересів розвинених країн і країн, що розвиваються.

В рамках G20 одна група держав розглядає питання реформування світової фінансової системи, а інша - світової фінансової архітектури. Відповідно, провідні країни зацікавлені саме в реконструкції (а не в створенні нової глобальної фінансової системи) з виробленням системних регуляторних та наглядових механізмів, що сприяють їй більш стійкому розвитку і протидії майбутнім кризам. В основі ідеології лідерів G20 лежить збереження існуючого порядку (Статус-кво) з урахуванням інтересів старої фінансової еліти. Країни, що розвиваються, в свою чергу, представляють інтереси іншого порядку, який передбачає багатополарний світ і необхідність створення нового світового фінансового порядку. В основі їх ідеології виступає справедливість світоустрою з вирівнюванням загального балансу.

Таким чином, G20 має стати найбільш ефективною платформою для координації суперечливих інтересів між націями і національними організаціями, але ця платформа, на жаль, ще не досконала. Тому у сучасному світі триває пошук нових форматів взаємодії (формального і неформального, глобального і регіонального), так як науково-експертне співтовариство поки готове довірити проводити створення нового світового фінансового порядку жодному з діючих глобальних наддержавних інститутів.

Література.

1. GDP at market prices [Electronic resource] – Access mode: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?page=1>

2. Nicolas Veron The G20 financial reform agenda after five years, Bruegel policy contribution, ISSUE 2014, [Electronic resource] // Access mode: http://www.un.org/en/development/desa/policy/news_events/2015April_FinancialReform.pdf

3. Paola Subacci, Stephen Pickford International economic governance: last chance for G20 [Electronic resource] // Chatham House, November 2015, <https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/publications/research/20151113InternationalEconomicGovernanceG20SubacchiPickford.pdf>

4. Stacy Goto Grant International financial regulation through the G20: the proprietary trading case study, 2015, [Electronic resource] – Access mode: <https://www.law.georgetown.edu/academics/law-journals/gjil/recent/upload/zsx00414001217.PDF>

5. Declaration of the Summit on Financial Markets and the World Economy // [Electronic resource] – Access mode: <http://www.oecd.org/g20/summits/washington-dc/declarationofthesummitonfinancialmarketsandtheworldconomy.htm>

6. Summits G20 [Electronic resource] – Access mode:// <http://www.oecd.org/g20/summits/>

7. IMF World Economic Outlook database, 2014 [Electronic resource] – Access mode: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/02/weodata/index.aspx>

References.

1. GDP at market prices [Electronic resource] – Access mode: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?page=1>, (Accessed 22 April 2016)

2. Nicolas Veron (2014) "The G20 financial reform agenda after five years", *Bruegel policy contribution*, ISSUE 2014, available at: http://www.un.org/en/development/desa/policy/news_events/2015April_FinancialReform.pdf, (Accessed 2 April 2016)

3. Paola Subacchi, Stephen Pickford (2015), "International economic governance: last chance for G20" , *Chatham House*, November 2015, available at: <https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/publications/research/20151113InternationalEconomicGovernanceG20SubacchiPickford.pdf>, (Accessed 15 March 2016)

4. Stacy Goto Grant (2015) "International financial regulation through the G20: the proprietary trading case study [Online] – available at: <https://www.law.georgetown.edu/academics/law-journals/gjil/recent/upload/zsx00414001217.PDF>, (Accessed 1 March 2016)

5. Declaration of the Summit on Financial Markets and the World Economy // [Online] – available at: <http://www.oecd.org/g20/summits/washington-dc/declarationofthesummitonfinancialmarketsandtheworlddeconomy.htm> (Accessed 2 April 2016)

6. Summits G20 [Online] – available at: <http://www.oecd.org/g20/summits/>, (Accessed 1 March 2016)

7. IMF World Economic Outlook database, 2014 [Online] – available at: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/02/weodata/index.aspx>, (Accessed 15 March 2016).

Стаття надійшла до редакції 18.05.2016 р

ТОВ "ДКС Центр"